

XXXVI OLIMPIADA FIZYCZNA ETAP I

Zadanie teoretyczne.

ZADANIE T3

Nazwa zadania: „Energia wewnętrzna gazu”

Równanie stanu pewnego gazu niedoskonałego ma postać

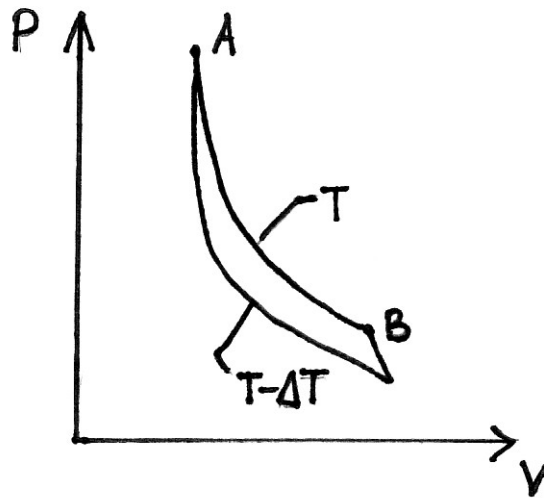
$$\frac{pV^3}{V^2 + \alpha^2} = RT,$$

gdzie α jest pewną stałą. Wykaż, że energia wewnętrzna gazu nie ulega zmianie podczas przemiany izotermicznej.

Wskazówka: Rozważ odwracalny silnik Carnota pracujący między dwiema izotermami odpowiadającymi temperaturom T i $T - \Delta T$, gdzie $\Delta T \ll T$.

ROZWIĄZANIE ZADANIA T3

Rozpatrzmy cykl Carnota, w którym temperatury obu izoterm różnią się nieznacznie o ΔT (ryc. 6). Przy rozprężaniu pracę wiążemy z ciśnieniem $p(T, V) = f(V) \cdot T$,

Ryc. 6

a przy sprężaniu z ciśnieniem

$$p(T - \Delta T) = f(V) \cdot (T - \Delta T) = \frac{T - \Delta T}{T} \cdot p(T, V).$$

Zatem

$$\frac{L_2}{L_1} = \frac{T - \Delta T}{T}$$

a więc

$$1 - \frac{L_2}{L_1} = \frac{L_1 - L_2}{L_1} = \frac{\Delta T}{T}.$$

Sprawność cyklu, jak wiadomo z II zasady termodynamiki, wynosi

$$\frac{L_1 - L_2}{Q_1} = \frac{\Delta T}{T}.$$

Z porównania ostatnich dwóch wzorów odczytujemy od razu, że

$$L_1 = Q_1.$$

Uwzględniając znaki, dla różnicy energii wewnętrznych w punktach A i B mamy (1 zasada termodynamiki):

$$\Delta U = U(B) - U(A) = Q_1 - L_1 = 0$$

co dowodzi tezy, której trzeba było dowieść.

Z powyższego dowodu widać, że konkretny kształt równania stanu jest nieistotny o ile tylko $p = f(V)T$.

Zadanie sprawdzono stosując następujące kryteria:

- 1) obliczenie $1-L_2/L_1$ 5 pkt
- 2) wykazanie, że $L_1 = Q_1$ 3 pkt
- 3) wyznaczenie ΔU 2 pkt

Mimo, że od pewnego czasu zadania z termodynamiki pojawiają się wśród zadań olimpijskich wszystkich stopni dość często, nie cieszą się one dużą popularnością. Omawiane zadanie wybrało około 20% zawodników. Rozwiązań dobrych było około 3/4, większość z nich była zbliżona do rozwiązania, które podaliśmy. Rozwiązań nietypowych było niewiele, w większości zawierających istotne błędy. Najczęstszym z nich było milczące zakładanie na samym początku tego, co należało udowodnić.

Źródło:

Zadanie pochodzi z czasopisma „Fizyka w Szkole”86/87

Komitet Okręgowy Olimpiady Fizycznej w Szczecinie

www.of.szc.pl